

HOEGAARDEN

PERIODIEKE UITGAVE

3

HEEMKUNDIGE KRING

REDAKTIE:

MAURICE DODION

TIENSESTEENWEG, 19, ZITTAART-LUMMEN

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

PIERRE ROTTY

STOOPKENSSTRAAT, 83, HOEGAARDEN

1e JAARGANG - NUMMER 3

OKTOBER-NOVEMBER 1965.

Na een vruchtbaar eerste seizoen is het museum gesloten tot april 1966. De laatste weken was er een overweldigend bezoek wat ons geweldig gestimuleerd heeft. Tijdens de wintermaanden verdwijnen voorwerpen en worden er andere in de plaats gebracht. Een gans nieuwe en meer systematische indeling zal volgend jaar de bezoekers verwelkomen.

Terwijl U het derde nummer van ons blad in handen hebt, verscheen er ook on er onze leiding een "Bijdrage tot de geschiedenis van Outgaarden", te bekomen op de redaktie (50 fr. voor de leden - 60 fr. voor de niet-leden).

Voor de wintermaanden voorzien wij een paar voorlichtingsavonden over plaatselijke geschiedenis. Wij hopen alzo bij te dragen tot het voldoen van de interesse van onze leden.

Onze simpatie en onze dank gaat naar de mensen, van konservator tot materiële en finantiële helpers, die het openstellen van het museum hebben bewerkt en geleid. Zij mogen er zeker van zijn dat de plaatselijke autoriteiten en onze dorpsgenoten hun werk en hulp hebben op prijs gesteld door een bezoek aan het "Nieuwhuys".

De Redaktie.

Vrijheidsboom, waterpomp, gemeentehuis, hoeve Smolders, huis Dumont.

BRONNEN

1. Familieschoon, genealogisch en biografisch familietijdschrift van het oude Hoegaardse geslacht Van Nerum.
2. Geschiedenis van Hoegaarden. J. Vander Velpen, pr.

INLEIDING

Hoegaardiërs, elke zondag en elke kermis kuieren wij de Gemeenteplaats van Hoegaarden op en af, daar waar het mooiste en het puurste brokje geschiedenis van onze gemeente werd geboren, daar waar het drama van oud en nieuw tegenover elkaar stonden en daar waar dat donkere konflikt zich onherroepelijk afspeelde tussen de gouden eeuw van Hoegaarden met zijn Schepencolleges, zijn rijke schepenfamilies en de nieuwe tijd, gebaard onder het Franse bewind, de Franse Revolutie. Daarboven op de Gemeenteplaats, waar de Franse vrijheidsboom werd geplant, de waterpomp, het gemeentehuis, de hoeve Smolders en het huis Dumont werden gebouwd, moeten wij toch even pauzeren en wachten naar het historisch filmpje van zodra.

1. Vrijheidsboom

Deze Franse vrijheidsboom werd geplant in het jaar IV van de Franse Republiek op ongeveer dezelfde plaats van de huidige vrijheidsboom en wel door de nieuwe bewindsploeg, door de fransgezinde aanhangers uit onze gemeente. Het was een mooie eik, symbool van de vrijheid, geschonken door de Fransen, en die geen vrijheid was. Daarbij hielden onze voorouders uit de 18de eeuw van zulk een vrijheid niet. Want op een donkere, maanloze nacht werd hij op 12 december 1797 doorgehakt door Petrus Sweerts. De samenzwering had plaatsgegrepen in de herberg "Bij Rikkes van Siskes", dit is Hendrik, zoon van Franciscus. Dat was op de Gemeenteplaats in de huidige herberg "Rust op den Berg" en vroeger "Bij de pachter van Boeres". Het was in dit hoekhuis, dat Hendrik Van Nerum en zijn vrouw een linnenwinkel en een herberg openhielden. Rikkes van Siskes zou daarbij de bijl gegeven hebben om de Franse vrijheidsboom door te hakken. Hij werd verraden en sloeg op de vlucht naar het leger van de Brigands. Inderdaad de bijl werd op de koer van zijn herberg teruggevonden. Petrus Sweerts werd gevat en hiervoor veroordeeld.

2. Waterpomp

Deze oude waterpomp werd opgericht in juli 1818 onder het burgemeesterschap van Philippe de Zangré. Zij gaf voor de eerste maal water op 8 september 1818 tussen 12 en 13 uur onder grote volkstoeeloop op de Gemeenteplaats. Het was immers de 1ste zondag van de grote Hoegaarden-kermis. Klein en groot verdrongen zich rond de stoere pomp op de Plek om dit evenement bij te wonen.

3. Gemeentehuis

Verder op de Gemeenteplaats prijkt ons gemeentehuis. Nochtans is dit grote gebouw niet ons eerste gemeentehuis. Ons eerste gemeentehuis was gelegen op de Houtmarkt in de herberg "St. Nicolas" rechtover de kerk en gehouden door Valckenborgh, later bewoond door Houmont. Nu is dit huis verdwenen. De Regenties of Schepencollegs "Korps der Wethouders" geheten, vergaderden regelmatig in deze herberg, ons eerste gemeentehuis. Dit was voor de Revolutietijd. Zo een Schepencollege was samengesteld uit :

- de meier, het hoofd van de gemeente;
- de griffier, ook gemeentesekretaris of notaris genoemd, de meest invloedrijke persoon van het dorp, die betaald werd volgens het aantal woorden, dat hij schreef;
- 5 schepenen, allen voor het leven benoemd.

Deze 7 personen waren de bekwaamste en meest geletterde ingezetenen en werden de "notabele gemeeyntenaeren" genoemd. De Regentie had als taak de gemeente te besturen, te zetelen in de Rechtbank voor kleine geschillen en alle kopen en erfenissen te regelen.

Aan dit bestuurslichaam was ingevolge de volkswil een dorpsraad of "Korps der gekozenen" bijgevoegd, bestaande uit :

- de burgemeester, ook belastingsontvanger, rentmeester of collector geheten, gekozen voor 1 jaar ;
- 10 gezworenen, verkozen voor 2 jaar door het kiezerskorps der verschillende gehuchten.

Deze werden nochtans zelf door het Schepencollege voorgesteld, zodat alle teugels in handen der Regentie bleven, gzien zij meestal hun betrouwbaarste vrienden en ongeletterde lieden aanduiden. De dorpsraad mocht alleen meespreken, maar niet regeren.

Soms en dit na de Franse Revolutie, voornamelijk van 1808 tot 1828, gingen vergaderingen door in de huidige herberg "Rust op den Berg", bij Rikkes van Siskes. Zo werd de oude "Vreyheit" Hoegaarden, in Brabant gelegen en toebehorend aan Luik, bestuurd. Maar Philippe de Zangré, afkomstig uit Zétrud-Lumay en geboren in Leuven, burgemeester van Hoegaarden vanaf 1813 tot 1830 en later van 1836 tot 1849, maakte in 1828 een ontwerp van een nieuw gemeentehuis klaar, ons huidig gemeentehuis, dat echter in 1832 onder burgemeester J. Bt Dumont ingehuldigd werd. Philippe de Zangré plukte alzo niet de lauweren van zijn wijs bestuur. Nochtans duurde zijn burgemeesterschap meer dan 30 jaren.

4. Hoeve Smolders en huis Dumont

Doch boven op de Houtmarkt, helemaal op de kruin van de Gemeenteplaats, pronkt een pracht van een hoeve, eens het adelaarsnest van Balthasar Sweerts, de 2de grootste sekretaris-griffier, die Hoegaarden ooit kende, de gemeentesekretaris van voor en tijdens de Franse Revolutie. Balthasar Sweerts had heel waarschijnlijk de hoeve van zijn grootvader, Antoon Sweerts, de 3de grootste gemeentesekretaris van ons dorp, overgenomen. Deze hoeve werd gebouwd in 1634. Toen vormden de huidige hoeve Smolders en het Huis Dumont één enkele woonst. De prachtige sloten op de deuren getuigen nog van de toenmalige rijkdom.

Want in de 18de eeuw, de gouden eeuw van Hoegaarden, drukten onvoorwaardelijk de Sweertsen hun stempel op de gemeentepolitiek in ons dorp. In deze 18de eeuw leverde deze familie de 3 grootste gemeentesekretarissen, die Hoegaarden ooit heeft gekend. De machtigste was Servaes Sweerts, de hereboer uit de hoeve Cipiers, de vader van Balthasar. Servaes zelf huwde met de dochter van Antoon Sweerts.

Het huis Sweerts, samen hoeve Smolders en huis Dumont, ik zei het al, waren vroeger één geheel. Het huis Dumont werd daarna trouwens de eerste pastorie. In de pastorie woonden toen de pastoors en de dokens Sweerts, die gedurende 178 jaren zonder onderbreking hun eigen parochie bestuurden. Na de Franse revolutie is hun ster gedaald, wellicht omdat zij wat te fel aan het oude regiem waren gehecht.

Balthasar Sweerts, sekretaris-griffier, woonde in de huidige hoeve Smolders. Zijn gade, Lucie Schepers, was vroeg gestorven en na haar dood huwde Balthasar Sweerts met Dorothea Van Nerum, kleindochter van Carolus Van Nerum, die als eerste begraven werd in de crypte van onze kerk. Na de dood van de gemeente-sekretaris in 1808 trad Dorothea Van Nerum opnieuw in het echt met burgemeester Philippe de Zangré en werd ze de eerste dame van onze gemeente. De laatste sekretaris der Regentie werd onder grote volkstoeeloopen ten grave gedragen in de crypte van onze kerk.

Maar voor het zo ver was, hebben er zich dramatische scènes ontrold in de huidige hoeve Smolders en het huis Dumont. In 1788 braken in Hoegaarden onlusten uit. De fransgezinde notaris J. Bt Van Autgaarden ruide het volk op tegen het Schepencollege van Balthasar Sweerts. Nochtans had onze gemeente in de 18de eeuw een buitengewone bloei gekend. Het was immers de eeuw van de rijke brouwers en het lekkere Hoegaardse bier geweest. Op zekere dag van het jaar 1787 riep notaris J. Bt Van Autgaarden een volksvergadering bijeen, ruide in een ware aanklacht tegen het Schepencollege het volk op tot verzet en opstand tegen de Regentie en de schepenfamilies. Maar in werkelijkheid waren het nijd en afgunst, die aan de basis lagen van dit complot, een complot dat als het ware alleen gericht was tegen Balthasar Sweerts, de man tegen wie alles werd uitgespeeld. Rond Pasen van 1789 moest tot de verkiezing van een nieuwe burgemeester worden overgegaan en diende de Regentie de kandidaten voor te stellen. De Regentie heeft toen een minnelijke schikking willen treffen, maar J. Bt Van Autgaarden wilden van geen compromis weten en streefde slechts naar de vervanging van het Schepencollege door een volksraad, waarvan hij aan kop zou staan. Nochtans werd een nieuwe burgemeester, bloedverwant van het Schepencollege gekozen. Dat gaf aanleiding tot de opstand. "Het is niet de Regentie, maar wel het volk dat zijn burgemeester kiezen moet", riep J. Bt Van Autgaarden verbitterd uit. Toen verschenen zijn aanhangers gewapend aan de kerk en met notaris Van Autgaarden aan kop bestormden zij het 1ste gemeentehuis en verklaarden alle Schepenen uit hun functie ontheven. Hij zelf liet zich tot Regent-Burgemeester uitspreken. Het plan was geslaagd. Hij had Hoegaarden in opstand

gebracht, het oude regiem door een volksbestuur vervangen en zelf de macht veroverd.

Het uitgelaten volk bestormde en plunderde in volle nacht de huizen aan de Schepenen en de grote Balthasar Sweerts moest onder bedreiging zijn ambt neerleggen en alle archieven aan de nieuwe bewindsploeg afstaan. Maar sekretaris, Balthasar Sweerts had reeds het pak met de vertrouwelijke dorpsarchieven in de mooie waterput, op het erf van zijn machtige boerderij, geworpen. De huilende bende wilde het huis Sweerts in brand steken en onder deze bedreiging werd het tweede pak met archiefstukken door de sekretaris afgestaan. De schepenfamilies werden in hun eigen huizen gehoord, mishandeld en velen zochten heil in de oude pastorijs, het huis Dumont, bij pastoor Jan Sweerts. Daar vonden zij een onderkomen in de grote kelder, daar waar een geheime gang van uit de pastorijs in de richting van de kerk vertrok. Dwars onder de Houtmarkt loopt de onderaardse gang de kerk in. Nog niet zo lang geleden stonden M. Hubert Van Nerum en zijn nu overleden vader vóór de gesloten deur van de geheime gang. Maar de eigenaar weigerde hun de toegang. De dag na de opstand liet notaris Van Autgaerden zich in een gala-kochts door de gemeente voeren. De overwinning was volledig geweest. Doch in september van het jaar 1791 werd de Regentie terug in 't geëlijk gesteld, maar later zou de Franse Republiek het slopingswerk tegenover het Schepencollege definitief voltrekken.

De gouden eeuw der Sweertsen, van Hoegaarden was ten einde. Maar nog droomt het arendsnest van Balthasar Sweerts, in zijn witte pracht van Gobertangesteent, over het roomrijk verleden van deze eeuw.

HET HOEKJE VAN DE KONSERVATOR

Het eerste seizoen van het museum is voorbij. Inderdaad, op 30 september 1965 werd het tijdelijk gesloten. Gedurende de wintermaanden zal het alleen toegankelijk zijn mits aanvraag op voorhand te richten tot de konservator. Wij mogen terugblikken op een vruchtbaar seizoen. Veel Hoegaarders en talrijke vreemdelingen bezochten het museum. Verschillende kenners kwamen terug om nog eens de bijzonderheden na te gaan.

Tijdens de wintermaanden zal veel omgewerkt worden. De voorwerpen, afgestaan tot na 30 september, zullen terug naar de eigenaars gaan. Nieuwe kontrakten zullen gesloten worden. Nieuwe standen zullen gevormd worden. Bij de heropening na de winter zal het museum weer starten om een brokje cultuur aan de bevolking te brengen.

Indien er mensen zijn, die typische voorwerpen voor een seizoen willen afstaan, zij hoeven slechts één van onze mensen te verwittigen.

Dit wil niet zeggen dat ALLES welkom is. Alleen voorwerpen of "pampieren", die de gewoonten, de levenswijze, de ontwikkeling enz. van onze voorouders laten uitschijnen, zijn welkom. De werking van de Heemkundige Kring gaat gestaag verder. Regelmatig zal ons tijdschrift verschijnen. Andere activiteiten zullen later bekend gemaakt worden.

Onze aanwinsten :

1. Een tafelkegelspel om binnenhuis te spelen.
2. Een struifspel.
3. Een vaas met "Speciale Das" van de vroegere Grote Brouwerijen.

Wij zoeken :

1. Een oude herbergtafel met withouten blad.
2. Een kegelspel voor grote kegelbaan.
3. Een laag houten kuipje waar de boter in gewassen werd.
4. Dokumentatie over diverse nijverheden van Hoegaarden.

De museumgids

De tweede zaal, gilde- en familieherinneringen, van het museum, zal nu breedvoerig besproken worden.

In dit nummer zal alleen gehandeld worden over een bekende figuur van rond de laatste eeuwwisseling : koster Van Rickstal. Wij hadden een speciale stand voor hem alleen. Al deze voorwerpen zullen nu terug naar de huidige eigenaar gaan. Het waren werkelijk kleine schatten : huwelijksboekje, portretten van hem en zijn vrouw, paternosters, zijn pruimtabak, zijn snuifdoos, zijn tabakszak, zijn kostermuts, de haarlokken van zijn echtgenote, enz. Verder nog het meest mooie stuk : zijn benoemingsbrief tot koster in de kerk van Hoegaarden.

Koster Van Rickstal werd geboren te Brussel de 3de januari 1854. Zijn echtgenote, Gerardina Sweerts, werd geboren te Hoegaarden de 7de augustus 1852. Zij is een afstammeling van het gekende geslacht SWEERTS, die zoveel gekende figuren leverde te Hoegaarden

en die op zichzelf een brok geschiedenis te Hoegaarden nalieten. Koster Van Rickstal huwde te Hoegaarden de 24ste september 1880. De dag daarna gingen zij het kerkelijk huwelijk aan voor pastoor Redig. Zij kregen 8 kinderen.

Hij werd koster benoemd in onze kerk de 6de februari 1884 en hij bleef dit tot in de jaren 20. Eigenaardig is, dat zijn aanstelling tot koster alle drie jaar moest verlengd worden en bekrachtigd door het bisdom. Die verlengingen kan men nagaan op zijn benoemingsbrief.

"Wij verlengen dezen brieven tot den 1en Juli 1890.

Mechelen den 25n Juli 1887.

(get) Verhulst Vic. gen."

Zo gaat het voort tot 1915.

Ziehier een uittreksel uit de benoemingsbrief :

"Aangezien het vergeven der Kosterijen van rechtswege en oorspronkelijk aan de geestelijke Overheid toebehoort, omdat de functien van koster de HH. Sacramenten en andere kerkelijke plechtigheden betreffen, en alzoo met den godsdienst zeer nauw verbonden en aan het geestelijk gezag onderworpen zijn, zoo hebben Wij, wel verzekerd over uwe bekwaamheid, godvruchtigheid en goede zeden, goed gevonden, u de Kosterij der Kerk van Hougaerde te vergeven, gelijk Wij u die bij deze vergeven, met al de voordelen en rechten daaraan verbonden.

(1)

Te dien einde verleenen Wij u de macht om de geestelijke functiën van dit ambt uit te oefenen en namelijk den Eerw. Heer Pastoor te helpen in de bediening der HH. Sacramenten.

....

Wij behouden ons het recht u, gedurende dien tijd, om welke reden ook, in uw bediening te schorsen, of zelfs af te stellen ; en Wij verwittigen u wel uitdrukkelijk dat, indien gij het ongeluk hadt (waar God u van behoede) eenige verergerenis te geven, Wij van dit recht zonder uitstel gebruik zullen maken ; want nooit zullen wij gedoogen dat kerkelijke bedieningen door onwaardige of verergerende personen tot verachting van den godsdienst uitgeoefend worden."

Koster Van Rickstal overleed te Mechelen de 30e november 1931. Gerardina Sweerts overleefde hem tot 21 maart 1934.

Let wel :

In het volgende nummer zal er verder over de zaal "Gilde- en familielevens" geschreven worden.

De Konservator.

- (1) Een van de voordelen, verbonden aan de "Kosterijen", was het verwaardigen van de wassen kaarsen, de paaskaars inbegrepen. Pastoor Van Ghucht wilde hem dit ontnemen, maar onze koster wist zich te verdedigen en de pastoor moest de duimen leggen.

ZUID-OOST BRABANT EN HET TAALPROBLEEM (1795-1930)

Hiermee willen wij aan een reeks opeenvolgende bijdragen beginnen in verband met de loop van de taalgrens in Zuid-Oost Brabant.

In België is de taalgrens niet het werk van de natuur, het gevolg van natuurlijke grenzen (bergen, stromen...) maar wel het eindresultaat van een lange historische evolutie. De taalgrens is geen stabiele limiet tussen twee volksgemeenschappen. Zij ondergaat een verschuiving die tot nu nog voortduurt. Dit opschuiven van de taalgrens kan het gevolg zijn van de gewone dagelijkse menselijke relaties, zoals de handel en de nijverheid, dus spontaan gegroeide verschuivingen, maar de verschuiving kan ook het eindresultaat zijn van een bewust streven. De meest recente vorm om de taalgrens te verplaatsen is deze laatste en we zullen hem steeds verbonden vinden met de talentellingen van de laatste eeuw. De demografie en het huwen over de taalgrens zullen de belangrijkste uitgangspunten van deze bijdrage zijn.

Onze keuze viel op 4 gemeenten in Zuid-Oost Brabant, vooreerst omdat zowel Hoegaarden als Outgaarden, Zétrud-Lumay en L'Ecluse deel uitmaakten van het kanton Tienen tot 1 september 1963, waarna Zétrud-Lumay en L'Ecluse overgingen naar het Waalse kanton Gelde-naken. Niettegenstaande ze aan elkaar grenzen hebben deze gemeenten een eigen karakter. Hoegaarden is tot 1789 een enclave (1) van het prinsbisdom Luik; L'Ecluse een heerlijkheid van de graven van Leuven, dienend tot verbindingsweg met Waals-Brabant tussen het Luikse, Hoegaarden en Bevekom. Tot het einde van het Ancien régime (2) is Zétrud-Lumay een vrijheid (3) van de graven van Namen, terwijl Outgaarden slechts een afzonderlijke gemeente is van 1796 tot 1810 en na 1922. Tussen 1810 en 1922 is het overwegend Vlaamse Outgaarden een gehucht van het Waalse Zétrud-Lumay. Door hun verschillende politieke oriëntering geven deze dorpen zo een duidelijk beeld van de taalvrijheid tot 1789. Ook op kerkelijk vlak zijn deze dorpen verschillend ingedeeld. Na 1559 (de herinrichting van de bisdommen) blijft Hoegaarden afhangen van Luik, terwijl Zétrud-Lumay naar het bisdom Namen overgaat en Outgaarden naar Mechelen. L'Ecluse vormt geen afzonderlijke parochie, maar de huizen worden verdeeld onder de aangrenzende gemeenten Hoegaarden, Moldert, Saint-Remy-Geest en Mélin.

1. HOEGAARDEN IS EN BLIJFT NEDERLANDSTALIG:

A. Hoegaarden als Luikse gemeente in de XVIIIe eeuw

Hoegaarden was een vrijheid, een gemeente van het Prinsbisdom Luik tot 1795 en een enclave van Luik midden Brabants gebied. De gemeente wordt bestuurd door een Regentie of schepencollege, (4) met een meier aan het hoofd. De meest invloedrijke persoon van het dorp

- (1) een enclave is een ingesloten gebied binnen een vreemd land (graafschap, hertogdom, prinsbisdom...). Hoegaarden was Luiks gebied, omringd door het hertogdom Brabant.
- (2) het Ancien régime duurde tot 1789, datum van de Franse revolutie.
- (3) een vrijheid, zoals Hoegaarden en Zétrud-Lumay, was een gemeente die bepaalde voorrechten genoot, o.a. een schepenbank.
- (4) een schepencollege bestuurde niet alleen mee een vrijheid, maar de schepenen zetelden daarenboven in een gemeentelijke rechtbank.

echter is de griffier, ook sekretaris of notaris genoemd. Tenslotte zetelen in het college vijf schepenen, die allen, voor het leven, door de Luikse overheid benoemd zijn. Naast de Regentie staat er een dorpsraad of Korps der gekozenen. De Regentie is samengesteld uit een burgemeester, ook belastingontvanger, rentmeester of collec-teur genoemd, gekozen voor de tijdspanne van één jaar ; en tien ge-zworenen, voor de duur van twee jaar gekozen door het kiezerskorps der verschillende gehuchten. De gezworenen worden nochtans door het schepencollege voorgesteld, zodat alle teugels in handen zijn van de Regentie, gezien zij meestal haar betrouwbaarste vrienden of ongeletterde lieden aanduidt.

In 1763 wordt Joannes Van Nerum schepen voor het leven benoemd. Met deze keuze is gans de Regentie samengesteld uit bloed- en aan-verwanten. (1). Meier J.F. Schepers is zoon van Joannes Franciscus en Anna Van Osmael en kleinzoon van J. G. Schepers en Nucie Van Nerum. Dus is hij een kleinkozijn van Joannes Van Nerum. Griffier is A.B. Sweerts, zoon van sekretaris S. Sweerts (broer van Barbe) ; een kozijn van Joannes Van Nerum. Bovendien is hij gehuwd met M.L. Schepers, de zuster van de meier, zodat hij diens schoonbroeder was. Henry Struys is de eerste schepen en gehuwd met E. Sweerts, zuster van Barbe en Servaes Sweerts. De overige schepenen zijn Renier Lintermans, A. Brasseur en B. Vandermeulen. Renier Lintermans is de neef van Struys en kozijn van Sweerts en Van Nerum. Brasseur en Vandermeulen zijn kozijn van de Meier en verwant met Sweerts, Struys en Van Nerum. (2)

M. DODION

RECHTZETTING

In ons vorig nummer hebben wij de bronvermelding bij het artikel over de Hoegaardse scholen vergeten. Daar wij onze publikaties wetenschappelijk willen houden volgt hier een kleine rechtzetting.

Bronvermelding "Hoegaardse scholen vroeger en nu".

1. J. VANDER VELPEN, Geschiedenis van Hoegaarden 1959.
2. Mededelingen van de oude inwoners van Hoegaarden.
3. H. VAN NERUM, Familieschoon. Sparsim.
4. Archief van de zusters van de Vereniging met het Heilig Hart.

(1) Al deze stambomen vinden we uitgewerkt in de nummers van Familie-schoon, genealogisch en biografisch tijdschrift van de familie-gilde Van Nerum.

- (2) Een paar algemene en specifieke werken over "taalgrens" :
- C. VERLINDEN, Catastrofe of evolutie ? Het ontstaan der taalgrens in België, - Tijdschrift voor Geschiedenis, LXVIII (1955) en Algemene Geschiedenis der Nederlanden, Leuven, 1944, dl 1.
- G. KURTH, La frontière linguistique en Belgique et dans le nord de la France, Brussel, 1895-98, II dln.
- J. ZIMMERLI, Die deutsch-französische Sprachgrenze in der Schweiz, 1891-99, III dln.
- D. VAN ASSCHE-VAN CAUWENBERGH, Deux villages du Brabant sous l'Ancien Régime : Bierges et Overijse. Brussel, 1963, p. 11-66.

VERZEKERINGEN

Burgerlijke Aansprakelijkheid - Auto - Leven - Brand -
Ongevallen - STEEDS ZEER GUNSTIGE VOORWAARDEN.

LENINGEN

Hypothecaire, persoonlijke leningen. Financieringen voor
Auto's - De laagste interesten.

BELEGGINGEN

Kasbons - Obligaties - Spaarrekeningen vanaf 3.50 %

VAN HOECKE'S VERZEKERINGSKANTOOR.

Leuven, Naamse Vest, 56.

Tél. 016: 278.88.

Spreekuren : Leuven : Dinsdag : 17 u. - 20 u.

Vrijdag : 10 u. - 12 u.

Zaterdag: 10 u. - 15 u.
en op afspraak.

U droomt van een eigen huis, U wenst een huis of grond te kopen en zelf te bouwen ... maar U beschikt niet over de nodige fondsen ...! Raadpleeg ons ...NU...wanneer U volgend jaar wilt bouwen of Kopen, zodoende kunnen wij voor U de meest gunstige voorwaarden bedingen.

Dit nummer 3 van de 1ste Jaargang van het Tijdschrift van de HEEMKUNDIGE KRING werd gedeeltelijk verzorgd door VAN HOECKE'S VERZEKERINGSKANTOOR.